

angyali vigasság című regény első fejezeteként is értelmezhető, majd csak 1987 decemberében jelenik meg a *Kortársban*.)

Az eddig nyomtatásban meg nem jelent forgatókönyv szövegét dr. Nagy Géza Gehringer Éva segítségével gépiratból rögzítette. Az ő munkájukat és Gion Eszternek a mű közreadásához való hozzájárulását ezúton is köszöni e sorok írója.

Gion Nándor: *Izidor*

Újvidék, 1986

Szereplők: Vécsey (30–35 éves), Povazsánszki (30–35 éves), Csibri (30–35 éves), Opana (55–60 éves), Morvai (35–40 éves), Velez (55–60 éves), Péntekné (55–60 éves), Tamás (12–14 éves), Burai J. (12–14 éves), Vera (16–18 éves).

Halk zene, éjszaka van. Távoli robbanás hallatszik, majd két pisztolylövés, azután kutyák ugatnak, vonítanak. A zaj lassanként alábbhagy, két erőlködő gyerek szuszogása hallatszik. Tamás és Burai J. egy nagy követ görget.

- Vera: Mit akartok ezzel a nagy kővel?
Tamás: Ez egy szikla. Igazi szikla.
Vera: Hát akkor legyen szikla. De mit akartok vele? És hol találtátok?
Burai J.: Itt találtuk a folyó mellett. El fogjuk görgetni az utcasarokra, oda, a kis eperfa mellé. Amikor sár van, a parasztok felhajtják a szekereket a járdára, és megnyomorítják azt a fiatal eperfát. De ha ott lesz ez a nagy szikla, többé nem mernek felhajtani.
Vera: Egy évig is eltart, mire ti ezt odagörgetitek. És közben teljesen tönkremennek a körmeitek. Hiába gondoztam őket.
Tamás: Sohasem kértünk, hogy gondozd a körmeinket.
Vera: Szeretem, ha szépek a körmeitek.
Tamás: Magadat is gondozhatnád néha. Kócos a hajad. Anyád az éjjel megint kizavart a házból?
Vera: Igen. A góréban aludtam. De hajnalban már nagyon fáztam, akkor kimentem a kertek alá, és a Csibri juhással beszélgettem.
Tamás: Mit tudtál meg tőle?
Vera: Izidor az éjjel agyonlőtte Tarnóczki Balázst, a dohánycsempészt.
Burai J.: Micsoda?
Vera: Kétszer belelőtt.
Burai J.: De hát miért?
Vera: Tarnóczki Balázs vitt egy zsák dohányt Izidornak. Izidor nagyon megörült a dohánynak, de nem akarta kifizetni, ingyen akarta

megkapni. Tarnóczki persze nem volt hajlandó ingyen odaadni a dohányt, erre Izidor elővette a pisztolyát, és kétszer belelőtt. Tarnóczki Balázs nyomban meghalt.

Burai J.: Minek jött közénk ez az Izidor? Alig fél éve van itt, és máris megölt egy embert.

Tamás: A háborúban bizonyára sok embert megölt. Még nem szokta meg, hogy vége a háborúnak.

Burai J.: Nem kellett volna idejőnnie közénk. Beállít egészen ismeretlenül, és megöli Tarnóczki Balázst.

Vera: Most majd elviszik a börtönbe.

Tamás: Nem fogják elvinni. Majd kitalál valamit. Meg aztán tele van a kabátja háborús kitüntetésekkel. Meg fegyverei is vannak. Mi is átnézhetnénk még egyszer a lövészárkokat. Hátha találunk még fegyvereket.

Burai J.: Dukay Jánosnak talán még több kitüntetése van, mint Izidornak.

Tamás: Ez igaz. A sánta Dukay János elbánhatna vele. Ő nem fél az ilyen Izidoroktól.

(Léptek, kutyanyüszítés. Távolról birkabégetés hallatszik.)

Burai J.: Új kutyája van a juhásznak.

(A kutyanyüszítés egyre közeledik.)

Csibri: Nincs szükségetek egy bánatos kutyára?

Tamás: Miért nyüszít annyira? Mi baja van?

Csibri: Kiherélték az éjszaka.

Burai J.: Kicsoda?

Csibri: Povazsánszki, a halász. Az éjjel csapdákat állított fel az udvarában, és befogta az egész kóborkutya-falkát. A szukákat félholtra verte, a kan kutyákat meg kiherélte. Ez is köztük volt szegény. Most gazdát keres magának. Azt hiszem, megelégelte a kóborkutya-életet.

Burai J.: Pocsék ember az a Povazsánszki.

Csibri: Veszélyesek voltak már ezek a kóbor dögök. Éjjelenként rátámadtak az emberre is. De Povazsánszki most végleg elintézte őket.

Burai J.: Pocsék ember. És bűdös is. Döglött halakra és döglött pézsmatkányokra bűzlik.

Csibri: Azért mert halász. Én meg a birkákra bűzlik.

Tamás: Szegény kutya. Engem leginkább Fodó tanár úrra emlékeztet.

Burai J.: Fodó tanár úrra?

Tamás: Éppen olyan bánatos pofája van, mint Fodó tanár úrnak.

Csibri: Ki az a Fodó tanár úr?

Tamás: A történelemtanárunk. Elhagyta a felesége, és azóta igen gyakran berúg, aztán másnap felpofozza a fél osztályt. És ilyenkor nagyon bánatos.

Csibri: Nem szeretem a részeges tanárokat.

Tamás: A legjobb tanárunk. Csak nagyon bánatos. Akár ez a kiherélt kutya.

Burai J.: Én hazaviszem Fodó Tanár Urat. Hátha meggyógyul, szegény.

Csibri: Persze, hogy meggyógyul. De azért veletek megyek. Az utcasarkon már gyülekeznek az emberek, és úgy látom, Povazsánszki is közöttük van. Félek, hogy Fodó Tanár Úr megvadul, ha a közelébe kerül.

Tamás: Menjünk, Tanár Úr! Holnap majd továbbgörgetjük sziklát.

Vera: Én meg gondolhatom a körmeiteket minden nap.

(Kutyanyüszítés, távolabbi beszélgetés zaja, Fodó Tanár Úr hirtelen vad csaholásba kezd.)

Vera: Mi baja van ennek a kutyának?

Csibri: Povazsánszkit akarja széttépni. Az éjjel kiherélte.

Velez: Igaz is. Nagyon vonítottak az udvarodban az éjjel a kutyák.

Povazsánszki: Elintéztem az egész falkát.

Vécsei: Vigyétek innen ezt a dögöt.

Burai J.: Jöjjön velem Tanár Úr!

Velez: A kiherélt tanár úr.

(Nevetés, a kutyaugatás távolodik.)

Vécsey: Ezt kellene Izidorral is csinálni. Kiheréltni.

Velez: Vállalnád, Povazsánszki?

Povazsánszki: Hát... ha betévedne az udvaromba...

Velez: Akkor talán elmenne messzire tőlünk Izidor.

Csibri: Egészen Ausztráliáig.

(Nevetés)

Velez: Ausztráliáról jut eszembe: Opana, írt már a feleséged?

Opana: Írt.

Vécsey: Szép tőle. A háborúban befogadtad a házádba a gyerekeivel együtt, éjjel-nappal zsákokat cipeltél, hogy legyen nekik mit enniük, erre a háború után faképnél hagynak és kimennek Ausztráliába. Még szép, hogy néha ír egy levelet.

Velez: Mit ír?

Opana: Feltalálták magukat. A gyerekek dolgoznak.

Velez: Mást nem ír?

Opana: Hív, hogy menjek ki utánuk. Juhász lehetnék. Ausztráliában rengeteg birka van.

(Nevetés)

Vécsey: És te mit válaszoltál?
Opana: Azt, hogy juhász itthon is lehetnék, ha akarnék. De én itthon sem akarok juhász lenni.
Csibri: Pedig nem is olyan rossz mesterség.
Opana: Nem hát. De én csak a zsákoláshoz értek. Hanem egy bárányt azért vennék tőled.
Csibri: Bárányt? Milyen bárányt?
Opana: Egy fehér bárányt. Van fehér bárányod?
Csibri: Persze, hogy van.
Opana: Egyet megveszek tőled. Hadd legyen egy fehér bárány az udvaromban.
Velez: Ausztráliában rengeteg fehér bárány van.
Opana: Oda küldjétek el Izidort.
Tamás: Izidorral csak a sánta Dukay János tudna elbánni.
Vécsey: Te fogd be a szád! Ne beszélj bele a felnőttek dolgába.
Morvai: Izidort én magamra vállalom.

(Rövid csönd)

Vécsey: No, nézd csak, a kis Morvai!
Velez: Talán kőművest akarsz nevelni belőle?
Morvai: Azt.
Velez: Nehéz lesz. Izidornak nagy nyugdíja van. Nem fog elmenni neked téglát hordozni.
Morvai: Izidor nagyon magányos. Talán örülni fog, ha emberek közt lehet. Harcolt az országért, most építse is.
Vécsey: Milyen munkásokkal dolgozol?
Morvai: Csöndes, jóra való emberekkel. Szeretnek dolgozni.
Vécsey: Az jó. Az jó lesz Izidornak. Később meghívhatod néha vasárnapi ebédre is.
Morvai: Én is arra gondoltam. Nagyon rendes családom van. Nálunk szépek a vasárnapi ebédek.

(Csoszogó léptek zaja.)

Péntekné: Dicsértessék a Jézus Krisztus.
Valamennyien: Jónapot.
Velez: Mi újság a templomban? Szépeket beszélt ma is Berecz plébános?
Péntekné: A békességről beszélt.
Velez: Az nagyon jó.
Péntekné: Vera, takarodj haza!
Vera: Megyek.

(Rövid csönd)

Vécsey: Bolond ez a vén szentfazék. Kis kora óta kínozza azt a lányt.

Velez: Szerelemgyerek. Régi bűnére emlékezteti.
Povazsánszki: És ha szerelemgyerek? Nagyon rendes lány, nem érdemli meg, hogy így bánjanak vele. Csodálom, hogy még nem szökött el hazulról.
Vécsey: Egyszer el fog menni.
Povazsánszki: De addig még felrúgom egyszer a vénasszonyt.

(Sietve megérkezik Burai J., halkán mondja Tamásnak.)

Burai J.: Adtam enni és inni Fodó Tanár Úrnak. Enni nem akart, de a vizet megitta.
Velez: Szép neve van a kutyádnak.
Tamás: Akkor mehetünk a lövészárkokba. Hátha találunk valami fegyverfélét.
Vécsey: Nem mentek sehova!
Tamás: Miért?
Vécsey: Aradi Csabának az éjjel egy kézigránát szétroncsolta a jobb kezét.
Burai J.: Aradi Csabának?
Morvai: Mindig békés természetű gyerek volt. Sohasem érdekelték a fegyverek.
Csibri: Véletlenül talált egy kézigránátot. Elkezdte piszkálni, a gránát felrobbant és elvitte a jobb kezefejét. Most a kórházban van.
Velez: Neki sem lesz könnyű élete.

(Zene, amely az idő múlását jelzi. Hetek múltak el. A zene lassan elhalkul, ismét a két fiú erőlködése, szuszogása hallatszik, görgetik a követ. Mellettük vidáman csahol Fodó Tanár Úr.)

Tamás: Ne ugasson, Tanár Úr. Látja, milyen nagy munkában vagyunk.
Burai J.: Opana fehér bárányát köszönti. Nagyon szeretik egymást.
Tamás: Gyönyörű bárány. És nagyon kedves jószág. Mindenhová megy Opana után. Akárcsak Fodó Tanár Úr mi utánunk.
Burai J.: Ilyen szép fehér bárány még Ausztráliában sincs.
Tamás: Kár, hogy meg fog nőni. Büdös, gömbölyű szürke gyapjas birka lesz belőle. Nem tudom, Opana akkor mit fog kezdeni vele.
Burai J.: Akkor is együtt sétálnak majd az utcán.
Tamás: Vagy pedig levágja Opana, és birkapaprikást főz belőle. A bőrét meg az ágya elé teríti.
Burai J.: Nem, dehogyis fogja levágni. Látod, hogy mennyire kedveli ezt a bárányt.

(Vidám kutyaugatás, báránybégetés)

Opana: Az eperfátok már teljesen meggömbült, és lenyúzódtott a kérge. Minden héten nekihajtanak a parasztok.

Tamás: Majd ha odakerül a szikla, messzire elkerülik az eperfát.
Opana: Már hetek óta görgetitek. Segítetek, ha akarjátok.
Burai J.: Nem kell, köszönjük. Egyedül akarjuk csinálni.
Opana: Az egész utcán végig kell görgetni. Év végéig is eltarthat.
Tamás: Nem fog év végéig tartani.

(Rövid csönd, csak a gyerekek erőlködése hallatszik. Opana megköszörüli a torkát.)

Opana: Tudtok ti levelet írni?
Tamás: Levelet? Persze, hogy tudunk.
Opana: Szép levelet kellene írni.
Tamás: Kinek?
Opana: A feleségemnek. Ausztráliába.
Burai J.: Maga miért nem ír neki?
Opana: Nem tudok szép levelet írni. Tulajdonképpen alig tudok írni.
Tamás: Jól van, majd én írok egy szép levelet. Csak azt mondja meg, hogy miről írjak.
Opana: Haza akarom hívni.
Tamás: Talán el sem kellett volna engedni.
Opana: A gyerekek miatt ment el. De most már a gyerekek feltalálták magukat. Úgyhogy ő visszajöhetne.
Tamás: Hát, megpróbálhatjuk visszahívni.
Opana: Írd meg neki, hogy én mindig rendes voltam hozzá. Amikor a háború elején meghalt a férje, befogadtam őt a házamba négy gyerekével együtt. Nagyon sokan voltunk abban a kis házban, de megszoktam azt is. És közben rengeteget kellett dolgoznom, rengeteg zsákot felhordtam a keményítőgyár padlására. A lényeg az, hogy sohasem éhezünk... Nem szemrehányásképpen mondom én ezt. Csak hát tényleg mindig rendes voltam hozzá. És bírok én még zsákolni. Mellettem meglenne mindene.
Tamás: Jó, megírom.
Opana: Azt is írd bele a levélbe, hogy van egy fehér bárányom. Ez az egyetlen jószágom van, de nagyon szeretem. Hűséges, békés jószág, mindenhová velem jön, és az ágyam mellett alszik. Ő is biztosan megszeretné.
Burai J.: Egész biztosan.
Tamás: Nagyon szép levelet fogok írni. Könnybe lábad a szeme, ha elolvassa.
Opana: *(torkát köszörüli)* Az embereknek ott a sarkon ne szóljatok semmit. Nem kell nekik tudni, hogy visszahívom az asszonyt.
Burai J.: Majd megtudják, ha visszajön. Én is segítek Tamásnak megírni a levelet.
Tamás: Sötétedik már. Menjünk az utcasarokra. Az emberek már nagyban beszélgetnek.

Burai J.: Előbb hazavezetem Fodó Tanár Urat. Nekirontana Povazsánszkinak, ha odaengedném a sarokra. Jöjjön, Tanár Úr. Majd maga is az ágyam mellett fog aludni éjszaka, mint Opana fehér báránya.

(Elindulnak)

Tamás: Tényleg az ágya mellett alszik?

Opana: Tényleg.

Tamás: Félő, hogy ha megnő, kissé bűdös lesz majd.

Opana: Kibírom.

Tamás: Jó volna, ha a felesége most látná.

Opana: Jó volna.

(Távoli beszélgetés zaja hallatszik.)

Tamás: Úgy látszik, megint Izidorról beszélnek. Előbb-utóbb elbánnak vele.

Nem lett volna szabad megölnie Tarnóczki Balázst.

Opana: Nem. Nem lett volna szabad megölnie.

Tamás: Egy zsák dohányért...

Morvai: Dohányt osztogatott. Reggeli után felkelt, belenyúlt a táskájába, és mindenkinek adott egy marék vágott dohányt. Szép arany-sárga dohányt. Olyan kék a füstje, mint az ég.

Vécsey: Tarnóczki Balázs dohányja.

Velez: Tarnóczki Balázs tudta, hogy mi a jó dohány. Húsz évig csempészte, bejárta az egész országot. Sohase kapták el.

Csibri: Erre jön egy Izidor, és belelő két golyót.

Povazsánszki: Aztán jókedvűen osztogatja a dohányt a kőműveseknek.

Morvai: Nem volt jókedvű. Amikor először jött munkára, akkor jókedvű volt. Örült, hogy magunk közé fogadtuk. Egész nap fütyörészve hordta a téglát és a sarat, pedig látszott rajta, hogy sohasem csinált ilyesmit. A tenyere is kivérződött.

Vécsey: Rendesek voltak vele?

Morvai: Rendesek. Bekötöttük a kezét, ő meg továbbra is jókedvű volt, sokat fecsegett, a háborúról és a kitüntéseiről beszélt.

Csibri: Tarnóczki Balázsról egyszer sem beszélt?

Morvai: Nem. De ahogy múltak a hetek, egyre hallgatagabb lett. És a dohányt is szóltanul osztogatta. Pedig most már sokkal könnyebben megy neki a munka. Időnként már közénk állítjuk falazni. Mondhatom nektek, nagyon gyorsan tanul, egészen ügyesen csinálja.

Velez: A kitüntéseit nem mutogatja?

Morvai: Nem. Csak beszélt róluk. De most már nem beszél, és nem is mutogatja őket.

Povazsánszki: A pisztolyait sem?
Morvai: Azokat sem.
Csibri: Úgy hallom, már célba löni sem szokott a kertjében. Azelőtt sokat lövöldözött, de most már azt is abbahagyta.
Morvai: Igyekszünk kedvesek lenni hozzá.
Vécsey: Igyekezzetek továbbra is.

(Rövid szünet, esti falusi zajok)

Morvai: Vasárnapra meghívom ebédre.
Vécsey: Éppen itt az ideje már.
Morvai: Mondtam az asszonynak, hogy öltözzön ünneplőruhába. Meg hogy a gyerekekre is húzzon tiszta ruhát.
Vécsey: Te is húzzál majd tiszta fehér inget. És igazi ünnepi ebédet adjatok neki.
Morvai: Igazi ünnepi ebédet fog kapni. Az asszony levág két tyúkot, és diós kalácsot is süt.
Vécsey: Az jó lesz. Ebéd után mutasd meg neki a jószágokat meg a kertet. Szép kerted van.
Velez: Tarnóczki Balázsnak is szép kertje volt. Félő, hogy most majd elvadul.
Morvai: Mindent meg fogok mutatni.
Csibri: Opana, a bárányod elaludt a lábadnál. Olyan, mint egy nagy fehér kutya.
Opana: Éjszaka az ágyam mellett alszik.
Povazsánszki: Hol van az a másik kutya? Az a kiherélt kankutya?
Burai J.: Bezártam az udvarba. Nem merem idevezetni, mert magára támadna.
Povazsánszki: Jobb, ha nem támad rám. Kénytelen lennék agyonverni.
Csibri: Mi van a többi kiherélt kutyával?
Povazsánszki: Szétszóródtak a nagyvilágban, és nyalogatják a sebeiket. Többé már nem fognak falkába verődni, és nem háborgatnak bennünket. A ti kutyátok meggyógyult már?
Burai J.: Meggyógyult.
Csibri: Úgy hallom, hogy a sánta Dukay János is ápolgat egy kiherélt kankutyát. Még a kuglipályára is magával viszi.
Velez: Dukay János mindig nagyszívű ember volt. A félkezű Aradi Csabát is kuglizni tanítja. Csakhogy Aradi Csaba jobbkezes. És éppen a jobb kezefejét vitte el a kézigránát.
Vécsey: Majd megtanul bal kézzel dobálni. Dukay János meg fogja tanítani. Neki is kétszer szétlőtték a lábát, mégis kuglizó bajnok lett.
Velez: Az egészen más.
Csibri: Dukay János Izidor felől is érdeklődött.
Morvai: Izidort én vállaltam.

- Vécsey: Persze. Izidorral elbánik a kis Morvai. De Jánosra még szükségünk lehet nagyobb baj esetén. Most hagyjuk nyugodtan kuglizni.
- Csibri: Megyek haza megnézni a jószágokat.
- Morvai: Én is megyek. Reggel korán kelek.
- Vécsey: Én is.
- Velez: Megyek én is...
- Povazsánszki: Én itt maradok még a gyerekekkel. Lehet, hogy később lemegyek a folyóra halászni. Vagy begyűjtöm a pézsmapatkányokat.
- Opana: Sajnálom felébreszteni ezt a szegény bárányt. Olyan jóízűen alszik.
- Tamás: Péntek Verát alighanem megint kizavarta a házból az anyja.

(Távolodó és közeledő léptek, elköszönések)

- Vera: Fázom.
- Tamás: Pedig ma este nincs hideg.
- Vera: Mindig fázom. Akkor is, amikor alszom. Mindig azt álmodom, hogy térdig érő hóban járok, és a hó egyre nagyobb lesz, a derekamig, aztán már a nyakamig ér. Akkor valahol a távolban megjelenik Péntek Lajos, a mostohaapám, jön felém, és én tudom, hogy meg fog menteni. De mire odaérne hozzám, felébredek, és nagyon fázok.
- Povazsánszki: Péntek Lajos rendes ember volt.
- Vera: Nagyon rendes ember volt. Nem engedte, hogy bántson az anyám. Ő nem bánta, hogy szerelemgyerek vagyok.
- Povazsánszki: Együtt katonáskodtunk a háborúban. Ott is rendesen viselkedett, csak nagyon makacs volt időnként. Egy istenért sem volt hajlandó énekelni azt a nótát, hogy „Bajtárs, ma még tán csak öt perc az élet...” Emiatt aztán folyton megbüntette a szakaszvezető. Felküldte egy domb tetejére, és azt mondta neki, hogy csináljon húsz bukfencet lefelé. Péntek Lajos felment, bukfencezett húszat, és aztán már nem tudott megállni, úgy legurult, mint a görögdinnye, és nyomban ki is adta a belét. Vagyis okádott, mint a kutya. De továbbra sem volt hajlandó énekelni, hogy „Bajtárs, ma még tán csak öt perc az élet...” Meg is szökött abból a hadseregből, és átállt a másikba, ahol viszont azt énekeltek, hogy: „Eltárs, ma még tán csak öt perc az élet...” Péntek Lajosnak itt is meggyűlt a baja, itt sem volt hajlandó énekelni, mert ő száz évig akart élni, nem pedig öt percig. Itt állítólag nem büntették meg, viszont kapott egy golyót a szeme közé az egyik ütközetben, és már nem él száz évig.
- Vera: Anyám engem okol a haláláért. Azt mondja, az ő lánykori bűne miatt halt meg az az áldott jó ember.

Povazsánszki: Teljesen megbolondult az a vén ringyó. Péntek Lajos nem volt áldott jó ember, csak rendes ember volt. És makacs. Olyan volt, mint a csapdába esett pénzmapatkány.

Burai J.: Hogyan fogja meg a pénzmapatkányokat?

Povazsánszki: Közönséges patkányfogóval. A pénzmapatkány mindig ugyanazon az úton jár a nádasban. Megkeresem az útját, odateszem a patkányfogót, és a pénzmapatkány belelép. Ugrálni kezd, belesik a vízbe, a patkányfogó lehúzza a víz alá, és ott megfullad.

Burai J.: Mindig megfullad?

Povazsánszki: Nem. Ha nem esik a vízbe, akkor dühében elrágja az összes nádszálakat maga körül. Vicsorít az emberre, és a pofája tele van náddarabokkal. Ilyenkor agyon kell verni. Péntek Lajos is olyan volt, mint a csapdába esett pénzmapatkány.

Burai J.: Könnyű megfogni a pénzmapatkányokat. Ha mindig ugyanazon az úton járnak.

Povazsánszki: Nagyon könnyű. Az ember délután leteszi a patkányfogókat a nád közé, az útra, aztán éjjel vagy reggel csak összeszedi őket.

Vera: Fázom.

Tamás: Megint a góréban fogsz aludni?

Vera: Igen. Pedig hideg lesz az éjszaka. De... rendbe hozhatom még a körmeiteket. Nálam van a kisolló.

Tamás: Nem látod a sötétben a körmeinket.

Povazsánszki: Elmegyek, és felrúgom azt a vén ringyót.

Opana: Maradj nyugton!

Povazsánszki: Gyere te is! Hozd a bárányodat! Gyertek mindannyian!

(Povazsánszki elindul.)

Opana: Teljesen megvadult ez a Povazsánszki. Menjünk utána. Gyere, báránykám!

(Siető léptek, Povazsánszki beleöklözik Péntekné ablakába, üvegcsörömpölés.)

Péntekné: Úristen! Mi történt?

Povazsánszki: Ne visítozz, mint a malac, te vén ringyó. Engedd be ezt a lányt a házba, ha nem akarod, hogy betörjem a másik ablakodat is.

Opana: Mit csinálsz? Megőrültél?

Povazsánszki: Beengeded a lányt?

Péntekné: Persze, hogy beengedem...

Povazsánszki: Akkor nyisd az ajtót.

Péntekné: Nyitom.

Povazsánszki: Vera, menj be!

Vera: Megyek, köszönöm.

Burai J.: Szegény Verát most meg fogja verni.

Povazsánszki: Micsoda?! Ne bántsd azt a lányt, mert kihajítalak a házadból!

Péntekné: Nem bántom.
Povazsánszki: Akkor jó. Adjál ki egy törülközőt, vagy valamit. Szétvágтам a kezem.
Burai J.: Vérzik az ökle.
Péntekné: Tessék! Kösd be a kezed.
Povazsánszki: Nem veszélyes. Ma éjjel még összeszedem a pénzmapatkányokat.

(Rövid szünet. Povazsánszki elmegy.)

Péntekné: Úristen, mit vétettem én...!
Burai J.: Utálok ezt a Povazsánszkit. Kiheréli a kutyákat, agyonveri a pénzmapatkányokat...
Opana: Holnap majd hozok üveget, és megcsinálom az ablakot.
Péntekné: Köszönöm.
Tamás: Holnap megírjuk a levelet Ausztráliába.
Opana: Szép levelet írjatok!
Burai J.: Szép levelet fogunk írni.

(Az idő múlását jelző zene. A zene lassan elhalkul, ismét csak a két fiú erőlködése hallatszik. A követ végre az eperfához görgetik.)

Tamás: Megvan. Hiába gúnyolódtak velünk, mégis idegőrgöttük a sziklát. Pedig nem segített senki.
Burai J.: Mi nem akartuk, hogy segítsenek.
Tamás: Megcsináltuk egyedül is.
Burai J.: Ez a nyomorult kis eperfa igen csúnyán néz ki. Lenyúzták a kergét a szekerek.
Tamás: Többé nem hajtanak fel ide a szekerek. A szikla darabokra törné a kereküket.
Burai J.: Remélem, nem szárad ki az eperfa.
Tamás: Most már nem fog kiszáradni. Lehet, hogy csúnya, göcsörtös fa lesz belőle, a törzse majd macskacsipás lesz ott, ahol most lenyúzták a kergét, de azért megnő magasra, és árnyékot fog tartani. Az emberek, ha elfáradnak, leülhetnek az árnyékba a sziklára.
Burai J.: Vera! Gyere, ülj le a sziklánkra.
Tamás: A fának ugyan még nagyon csenevész az árnyéka, de neked talán jobb is így. Te mindig fázol.
Burai J.: Most is fázol?
Vera: Fázom.
Tamás: Mi viszont kimelegedtünk a sziklával. De legalább ledolgoztuk a vasárnapi ebédet. És a szikla itt van az eperfa mellett. Látod?
Vera: Látom.
Burai J.: És nem is tartott egy esztendeig, amíg idegőrgöttük a sziklát.

Tamás: Ülj már le.
 Vera: Mutassátok a körmeiteket.
 Burai J.: Tessék.
 Vera: Tönkrementek a körmeitek. A szikla tönkretette őket. De majd én rendbe teszem mindjárt. Üljetek le ide mellém... Az ujjaitok is kisebesedtek...

Tamás: Neked meg remeg a kezed.
 Burai J.: Azért, mert mindig fázik.
 Tamás: Továbbra is olyan komiszul bánik veled az anyád? Amikor Povazsánszki betörte az ablakot, nagyon megijedt.

Vera: Ne mozgasd, a kezed, mert megvágom véletlenül.
 Tamás: Még mindig komiszul bánik veled?
 Vera: Egy ideig nem bántott. Az ablaktörés után. Csak nem szólt hozzám hetekig. Mostanában már beszél velem, de megint gyakran kizavar éjszaka a házból.

Burai J.: Azért fázol te állandóan.
 Tamás: Povazsánszki szívesen betörné ismét az ablakot.
 Burai J.: Nem szívesen kérném Povazsánszki segítségét. Pocsék ember.
 Vera: Hol van Fodó Tanár Úr?
 Tamás: Tényleg, hol van Fodó Tanár Úr?
 Burai J.: Az éjjel kiengedtem az udvarra, mert nagyon nyugtalanul aludt. Hallottam még később, hogy dühösen csahol, aztán elrohant valahova.

Tamás: Reggel hol volt?
 Burai J.: Nem tudom. Meg is feledkeztem róla. El voltam foglalva a sziklával. Megyek, megkeresem.
 Vera: Ülj nyugodtan. Még nem végeztem a körmeiddel.

(Közeledő léptek zaja)

Csibri: Hát mégis sikerült idehoznotok ezt a nagy dög követ.
 Tamás: Sikerült.
 Burai J.: Nem látta valahol Fodó Tanár Urat?
 Csibri: De láttam.
 Burai J.: Hol?
 Csibri: A folyó mellett. Ahol a halász a csónakjait tartja. Ott fekszik Fodó Tanár Úr. Megdőglött.

Tamás: Micsoda?
 Csibri: Az éjjel rátámadt Povazsánszkira. És a halász agyoncsapta egy evezővel.

Burai J.: Nem igaz.
 Csibri: De igaz. Megnézhetitek.

(A két fiú és Vera felugrik, futni kezdenek.)

Burai J.: Tanár Úr! Tanár Úr...!
Tamás: Tanár Úr!

(A folyóhoz érnek, megtorpannak)

Vera: Itt van.
Burai J.: Szegény Fodó Tanár Úr. Miért is engedtem ki az éjjel. De hát olyan nyugtalan volt. Máskor csöndesen aludt az ágyam mellett, most meg állandóan nyüszített, mintha lidérces álmok kínoznák.
Tamás: Povazsánszkiról álmodott.

(Vízcsobogás, csónak köt ki a parton.)

Vera: Nem kellett volna megölnie Fodó Tanár Urat.
Povazsánszki: Jött utánam egészen ide, a folyóig. A húst akarta lemarni rólam. Kénytelen voltam fejbe csapni. Veszett dög volt ez.
Burai J.: Fodó Tanár Úr volt a világ legszelídebb kutyája. Nagyon szeretett bennünket.
Povazsánszki: Engem nem szeretett. Mindjárt elásom. Ne pityeregj már!

(Povazsánszki gödröt ás)

Povazsánszki: Szerencsére puha a föld itt a víz mellett. Így... No, isten vele, Tanár Úr.
Vera: Hozhatnánk egyszer virágot Fodó Tanár Úr sírjára.
Povazsánszki: Fogjátok már be a szátokat. Menjünk inkább a sarokra. Izidor ma is a Morvaiéknál ebédelt?

(Elindulnak.)

Tamás: Igen.
Povazsánszki: Régóta jár már a vasárnapi ebédekre. Kipusztítja az egész baromfiudvart. Jó gyomrú, szívós ember.
Tamás: Eléggé búskomornak látszik.
Povazsánszki: Szívesen odafektetném Fodó Tanár Úr mellé.
Burai J.: *(halkan)* Utálom ezt az embert. Szegény Fodó Tanár Úr nem láthatta már, hogy a sziklát a helyére görgettük.
Csibri: *(messzebről)* Povazsánszki! A fiúknak mégis sikerült idehozni ezt a nagy követ.
Povazsánszki: Okosan tették.
Velez: Tényleg agyonütötted a kutyájukat?
Povazsánszki: Kénytelen voltam. Rám támadt. Mit csinál Izidor?
Morvai: Sétál a kertben. Nézegeti a gyümölcsfákat. Meg bemegy a házba, és ott bámészkodik. Időnként felmegy a padlásra. Még a gyerekek régi bölcsőjét is megnézte vagy százszor.

Vécsey: Szomorú?
Morvai: Elég szomorú.
Povazsánszki: Még jobban el kell szomorítani.
Velez: Nézzétek Opana fehér bárányát. Gömbölyű, zsíros, gyapjas birka lett belőle.

(Opana érkezik a birkával.)

Csibri: Még mindig az ágyad mellett alszik a fehér bárány?
Opana: Igen. Ott alszik.
Csibri: Nem bűzlik?
Opana: A te birkáid lehet, hogy bűzlenek. Ez nem bűzlik.
Povazsánszki: Nem a fenét. Ide érzem a bűzét.
Vécsey: Ne bántsátok Opanát. Levelet kapott Ausztráliából.
Opana: Nem kaptam.
Vécsey: Tegnap hozta a postás, amikor nem voltál otthon. Nálam van a levél.
Opana: Mutasd!

(Papírsörgés, Opana felbontja a levelet.)

Csibri: Jó hosszú levél. Eltart egy ideig, amíg Opana elolvassa.
Burai J.: *(suttog)* Ez a válasz a mi levelünkre?
Tamás: *(suttog)* Biztosan. Mi is hosszú levelet írtunk.
Csibri: Az asszony írt?
Opana: Ő.
Csibri: Mit ír?
Opana: Jól élnek Ausztráliában.
Velez: Azt tudjuk. Mit ír még?
Opana: Szép nagy házat vettek. Lefizetésre.
Csibri: Szép nagy házat, mi?
Opana: A legidősebb fiú megnősült. Unoka is lesz.
Velez: Mást nem ír?
Opana: De ír. Azt írja, hogy ő már soha többet nem jön ide vissza.
Velez: Nem is hívta ide vissza senki.
Opana: De hívta.
Velez: Kicsoda?
Opana: Én. Ez a két fiú nagyon szép levelet írt neki. Az is megírták, hogy van egy gyönyörű fehér bárányom.
Csibri: *(nevet)* Ausztráliában szebb fehér bárányok vannak. Mindenféle fehér bárányok legelnek.
Opana: Van valakinél egy éles bicska?
Povazsánszki: Van. Tessék.

(Keserves birkabégetés.)

Burai J.: Opana! Ne bántsa!
Tamás: Mit csinál?!

(Rövid csönd.)

Csibri: Szépen elvágta a torkát.
Povazsánszki: Szépen elvágta.
Opana: Nem volt már fehér bárány. Szürke gyapjas, gömbölyű birka lett belőle. Éjjelenként búzlótt az ágyam mellett.
Tamás: Miért ölte meg?
Opana: A bőrét majd kikészíttetem, és az ágyam elé terítem. A húsából meg birkapaprikást főzök ma este. Meg vagytok híva mindannyian.

(Opana erőlködése hallatszik, a vállára veszi a birkát, elindul.)

Csibri: Úgy viszi a fehér bárányt, mint a zsákot.
Velez: Örök életében zsákokat hordott.
Povazsánszki: Izidort is meg kellene hívni birkapaprikásra.
Vécsey: Természetesen. Fiúk, menjetek, szóljatok Izidornak, hogy Opana őt is szívélyesen meghívja.
Tamás: Nem ismerjük Izidort. Eddig csak messziről láttuk.
Vécsey: Nem baj. Azért csak hívjátok meg. Mi pedig elmegyünk segíteni Opanának.

(Elindulnak)

Csibri: Opana nem is tudná megnyúzni a birkát. Sohasem csinált ilyesmit.

(Kapunyitás, megérkeznek Opanához.)

Vécsey: Segíteni jöttünk.
Opana: Húzzátok fel a birkát arra a fára. A hátsó lábaival.
Povazsánszki: Bízd csak ránk. Majd Csibri meg én megnyúzzuk és kibelevük.
Hozzál néhány éles kést.
Vécsey: Meg valami edényt is.
Morvai: Hol akarsz tüzet csinálni?
Opana: Ott, az udvar közepén.
Morvai: Majd a földbe verek két villás karót. Tüzelőt is vágok.
Opana: Itt vannak a kések.
Csibri: Gyorsan meg fogjuk nyúzni.
Vécsey: Izidort is meghívtuk.
Opana: Hadd jöjjön.

(Futó lábak dobogása, megérkezik a két fiú.)

Burai J.: Izidor felakasztotta magát!

(Csönd)

Vécsey: Úgy látszik, elkéstünk a meghívással.
Povazsánszki: Én azt hittem, inkább főbe lövi magát. Valahogy jobban illett volna hozzá.
Velez: Gyűjtsunk rá egy cigarettára. Kár, hogy Tarnóczky Balázs nincs közöttünk. Ő jó dohányt szerezne nekünk.
Opana: Hol akasztotta fel magát Izidor?
Tamás: A Morvaiék padlásán. Egy horogfára. A lába ujja leér a földig, de látszik rajta, hogy meghalt.
Morvai: Elmegyek, levágom a kötélről. Vécsey, segítesz?
Vécsey: Persze. Le is kell hoznunk a padlásról.

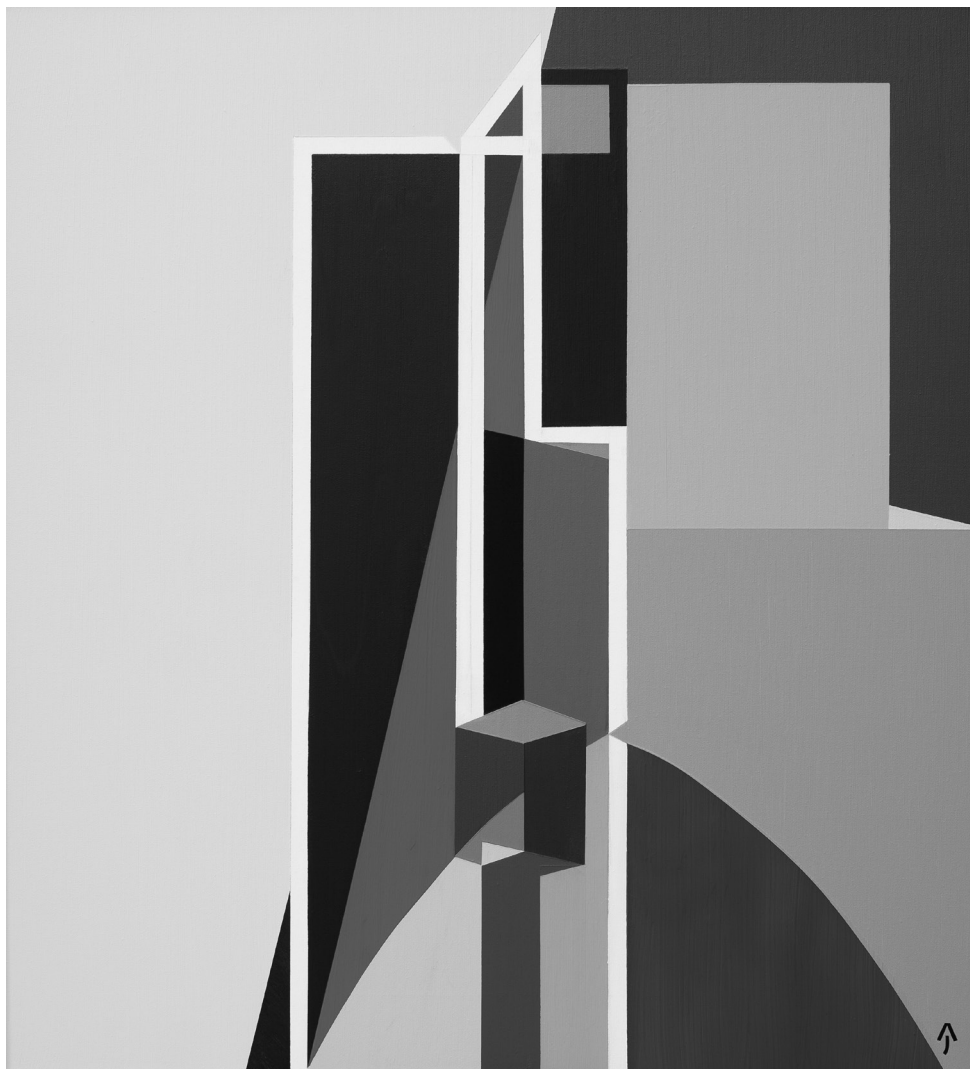
(Elmennek, a két fiú és Vera halkán beszélgetnek.)

Tamás: Vera, miért remegsz annyira?
Vera: Rettenetesen fázok.
Tamás: Mindjárt tüzet gyújtanak. Akkor a tűz mellé ülhetsz.
Vera: Elmegyek innen.
Burai J.: Hazamész?
Vera: Nem. Elmegyek valahová.
Tamás: Így, egy szál ruhában akarsz nekivágni a világnak?
Vera: Így.
Tamás: Fázni fogsz mindig.
Vera: Hátha találok egy olyan helyet, ahol nem fázok. És éjszakánként szeretnék szép álmokat látni. Azt szeretném álmodni, hogy meleg szobában ülök, a cserépkályhában szépen ég a tűz, és én mézes diót eszek.
Burai J.: Ezentúl a kutya sem fog törődni a körmeinkkel.
Vera: Lehet, hogy egyszer majd visszajövök.
Tamás: Addig megvastagodnak és berepedeznek a körmeink.
Vera: A sziklát már a helyére görgettétek.
Burai J.: Igen. A szikla ott van a kis eperfa mellett.
Vera: Vigyázzatok a körmeitekre, amennyire tudtok.
Tamás: Jó, vigyázunk.

(Vera elmegy, kécsörgés, edénycörgés hallatszik, folyik a birka feldarabolása. Visszaérkezik Vécsey és Morvai.)

Vécsey: Lehoztuk Izidort a padlásról.
Velez: Hová fektettétek?
Morvai: A diófa alá. Holnap el lehet temetni.
Velez: Be kell majd jelenteni a rendőrségen. Lehet, hogy okvetetlenkedni fognak egy kicsit.
Vécsey: Holnap majd bejelentjük a rendőrségen. Ma vasárnap van.
Csibri: Aradi Csabának is meggyűlt a baja tegnap a rendőrséggel. Félholtra verte Toma Gyurit és annak két cimboráját.
Velez: A csonka kezű Aradi Csaba?

- Csibri: Igen. Még hozzá a csonka kezével verte félholtra Toma Gyuriékat. Rájött ugyanis, hogy ha a botkezeivel gyomron vág valakit, az nyomban összenyaklik, és fél óráig úgy is marad. A csonk szinte kilyukasztja a gyomrát. Toma Gyuriékat úgy kaparták össze a kuglipályáról.
- Morvai: Aradi Csaba azelőtt senkit sem bántott. De mióta felrobbant a gránát a kezében...
- Vécsey: Veszett verekedő válhat belőle.
- Velez: Neki sem lesz könnyű élete.

Ákny János: Emlék (akril, vászon, 90x80 cm, 2018)